

SECTION 1

PEDAGOGICAL SCIENCES

УДК 37(092)

Зайченко Н. І.

доктор пед. наук, доцент, доцент кафедри
соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук
Національний університет “Чернігівський колегіум”
імені Т. Г. Шевченка

**ЛОРЕНСО ЛУЗУРІАГА ПРО “ІСТОРИЧНУ
СОЦІАЛЬНУ ПЕДАГОГІКУ” ПАУЛЯ БАРТА**

Визначний іспано-аргентинський освітянин Лоренсо Лузуріага (Lorenzo Luzuriaga Medina) (29.10.1889, Вальдепеньяс – 23.12.1959, Буенос-Айрес) притримувався думки, що розвиток європейської наукової соціальної педагогіки на межі XIX – XX століть здійснювався щонайменше за трьома лініями: філософська соціальна педагогіка, історична соціальна педагогіка та соціологічна педагогіка. Лінія “історичної соціальної педагогіки”, на його погляд, простежувалася в дискурсі німецьких мислителів Отто Вільмана (Gustav Philipp Otto Willmann), Фрідріха Паульсена (Friedrich Paulsen) та Пауля Барта (Ernst Emil Paul Barth).

Пауль Барт (Ernst Emil Paul Barth) (1.8.1858, Олесніца – 30.9.1922, Лейпциг) у 1890-х роках викладав педагогіку, а з 1897 року був професором Лейпцизького університету. Оригінальні погляди стосовно соціальної педагогіки він висловлював передовсім у фундаментальній праці “Філософія історії як соціологія” (Лейпциг, 1897) [1] та нарисі “Історія соціально-педагогічної ідеї” (Берлін, 1920) [2].

“Безсумнівно, педагогіка завжди була соціальною, оскільки вона поряд з іншими цілями ставила і виховання для суспільства; проте існує педагогіка, яка прагне виховувати за допомогою суспільства (як суспільства дітей, так і суспільства дорослих) та яка встановлює свою

програму, беручи до уваги інтереси суспільства, а не інтереси окремої особистості. Це і є соціальна педагогіка у власному розумінні", – наголошував Пауль Барт [2, с. 5].

У "Педагогічному словнику" (Буенос-Айрес, 1960) Лоренсо Лузуріага підкреслював, що для Пауля Барта освіта є основою "поширення суспільства", що, на переконання німецького мислителя, поза освітою суспільство не могло б функціонувати. Водночас освіта завжди залежить від цілей та ідеалів суспільства, до якого приналежні педагоги й вихованці. Історія освіти не має обходити соціологію, що досліджує еволюцію суспільства.

Освіта має передати прийдешнім поколінням дві речі: по-перше, соціальну волю, втілену у звичаях та ідеях; по-друге, знання попередніх поколінь, із чого походять ідеї та техніка. Перше конституює виховання, інше – навчання [3, с. 51].

Раніше, у книзі "Сучасна педагогіка" (Буенос-Айрес, 1963; вперше видана в Тукумані 1942 року) Лоренсо Лузуріага підкреслював, що у розумінні німецького педагога суспільство – виключно духовний організм, і його розвинення може здійснюватися тільки духовними засобами.

Згідно з ідеєю Пауля Барта розглядати історію освіти варто у зв'язку з соціологією. Освіта соціально обумовлена в теперішньому і залежна від минулого [4, с. 79].

У творі "Філософія історії як соціологія" (Лейпциг, 1897) Пауль Барт стверджував: "<...> соціологія вже існує як дослід науки про зміни, яких зазнають суспільства за різних способів свого утворення. Проте кожна зміна суспільства неминуче має викликати зміну у свідомості особистостей, що складають його, має впливати на їхню духовну організацію. Цей знову породжений лад духу, у свою чергу, стає іншою складовою частиною суспільства, іншим будівельним матеріалом, аніж колишній дух його; він неминуче має проявити свої основні властивості в новому, ним викликаному, видозміненому суспільстві. Таким чином, подальший розвиток суспільства викликає також і видозмінення

людського типу, а це останнє, у свою чергу, сприяє новому зміненню суспільного устрою. Оскільки досконала наука про суспільство має зрозуміти все, чим воно обумовлюється, то й послідовне перетворення людського типу необхідно має зробитися предметом соціології" [1, с. 10].

Синтез історичного і соціологічного відтворений і в такому влучному вислові Пауля Барта: "Дійсно, людський тип нерозривно пов'язаний із типом суспільства, а саме суспільство можливо зрозуміти тільки з ходу його розвитку. Отже, існує всього одна наука про долі людського роду, байдуже, назвуть її соціологією, філософією суспільства, чи, як ми вирішили назвати її, філософією історії" [1, с. 13].

Таким чином, Лоренсо Лузуріага правомірно співвідніс соціально-педагогічну ідею Пауля Барта з модерною лінією "історичної соціальної педагогіки", що виявилася у німецькому філософському дискурсі на межі XIX – XX століть.

Список літератури

1. Barth P. Die philosophie der geschichte als sociologie: von Paul Barth. T. 1. Leipzig : O. R. Reiland, 1897. 396 p.
2. Barth P. Geschichte der sozialpädagogischen idee: von Paul Barth. Berlin : Mittler, 1920. 29 p.
3. Luzuriaga L. Diccionario de pedagogia. Buenos Aires : Losada, 1960. 392 p.
4. Luzuriaga L. La pedagogia contemporanea. Buenos Aires : Losada, S. A., 1963. 151 p.